

чних об'єктів для створення наочних моделей процесів, адаптивне моделювання студента в багатьох випадках набагато підвищує навчальний ефект.

Наступною особливістю інтернет-спілкування є засоби консультації студента з викладачем. Це можливо засобами Viber, Messenger, Whats up та пересилання інформації на електронну пошту.

Упровадження дистанційних технологій у навчальний процес спрямоване на глибше розуміння навчального матеріалу; формування низки компетенцій: комунікативні (безпосереднє спілкування й за допомогою засобів мережі), інформаційні (пошук інформації з різних джерел і можливість її критичного осмислення), самоосвіти (уміння навчатися самостійно). Як показує практика, якщо студент не навчиться самостійно приймати рішення, визначати зміст своєї навчальної діяльності та знаходити засоби її реалізації, він не зможе якісно опанувати ту чи іншу дисципліну. Окрім того, дистанційне навчання виконує й виховну функцію – сприяє формуванню провідних якостей особистості – активності, самостійності, самовдосконалення, творчості.

У процесі дистанційного навчання відбувається поєднання компетентності викладача [5], інформаційних технологій і мобільності з бажанням і цілеспрямованістю здобувача освіти. Тому основною метою дистанційного навчання здобувачів стає виховання особистості, яка має бажання і здатність до спілкування, навчання й самоосвіти.

Аналіз роботи на дистанційному навчанні свідчить, що в більшості викладачів і здобувачів освіти сформоване позитивне ставлення до нових інформаційних технологій. Здобувачі вважають, що дистанційна форма навчання дає можливість ефективніше працювати, економити час, поєднувати навчання з роботою. Проте в багатьох студентів відсутня психологічна готовність до навчання в нових умовах, несформовані вміння й навички самостійної роботи. Значна частина студентів вважає, що наявне навчально-методичне забезпечення не завжди ефективне для самостійного вивчення матеріалу, тому необхідний постійний обмін інформації з викладачем. Тобто, хоч діяльність викладача в процесі дистанційного навчання й зазнає певних змін, але залишається такою ж важливою [6]. Завдання викладача за дистанційної форми навчання такі: 1) підготовка дистанційних занять на основі наявних чи оригінальних авторських розробок; 2) керування навчально-пізнавальною діяльністю студентів (пряме в режимах on-line і off-line з використанням електронної пошти й опосередковане, закладене в логічну структуру побудови навчального матеріалу курсу); 3) контроль знань, умінь і навичок студентів (із використанням тестових завдань); 4) налагодження позитивної співпраці зі студентами (ефективне й постійне спілкування).

Сучасна дистанційна освіта – це розгалужена система передачі знань на відстані за допомогою різних засобів і технологій, яка сприяє отриманню студентами необхідної інформації для використання в практичній діяльності. Тому вже сьогодні необхідно значно посилити увагу до науково-методичних і психолого-педагогічних розробок у галузі дистанційної освіти у вишах і самоосвіти майбутніх фахівців.

Список використаної літератури

1. Дистанційна освіта в сучасній освітній діяльності / Освітній портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua/articles/30.html> – Назва з екрана.
2. Долинський Є. В. Дистанційне навчання – одна з прогресивних форм підготовки фахівців / Є. В. Долинський // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Збірник наукових праць. Вип. 42 / За заг. ред. проф. Матвієнко О.В. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2010. – С. 202-207.
3. Осадчий В. В. Сучасні тенденції використання інформаційних технологій у навчальному процесі вищої педагогічної школи / В. В. Осадчий // Педагогічний процес: теорія і практика. Збірник наук. праць. – К.: Видавництво П/П «ЕКМО», 2009. – Вип. 2. – С. 190-207.
4. Смаглюк Л. В. Академічна історія хвороби з ортодонтії / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок. – Полтава: пп Біліч Стайл, 2017. – 124 с.
5. Смаглюк Л. В. Опанування студентами практичних навичок – важливий етап фахового навчання ортодонтії / Л. В. Смаглюк, А. Є. Карасюнок, А. В. Ляховська, Г. В. Воронкова // Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика». – Полтава, 2020. – С. 200-201.
6. Смаглюк Л. В. Проблеми викладання ортодонтії англійськомовним студентам / Л. В. Смаглюк, А. Є. Карасюнок, Г. В. Воронкова, Н. В. Куліш // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти». – Полтава, 2021. – С. 246-247.

ІНТЕГРАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС ОПАНУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК НА КАФЕДРІ ОРТОДОНТІЇ

Смаглюк Л. В., Трофименко М. В., Ляховська А. В., Куліш Н. В.

Полтавський державний медичний університет

Процес інтеграції навчально-методичних технологій у опанування практичних навичок на кафедрі ортодонтії побудований відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) «Стоматологія» з використанням сучасних медичних технологій, за рахунок запровадження розроблених оптимізованих алгоритмів-схем навчальних клінічних історій хвороб для найпоширеніших нозологічних одиниць ортодонтичних патологій.

Ключові слова: навчально-методичні технології, практичні навички, освітня програма, навчальна клінічна історія хвороби.

The process of integration of educational and methodological technologies in mastering practical skills at the Department of Orthodontics is built in accordance with the educational professional program "Dentistry", using modern medical technologies, implemented during the practical implementation of optimized algorithms-schemes of malocclusion.

Key words: educational and methodical technologies, practical skills, educational program, educational clinical history of the disease.

Інтеграція (від лат. «повний, цілісний») – це створення нового цілого на основі виявлення однотипних елемен-

тів і частин із кількох раніше розрізнених одиниць (навчальних предметів, видів діяльності тощо). Інтеграція – це процес взаємопроникнення наук, не розчинення одне в одному, а об'єднання в єдине ціле раніше ізольованих частин, унаслідок якого основні компоненти дисциплін синтезуються в цілісну систему.

Інтеграція як засіб навчання в закладі вищої медичної освіти має дати студентам знання, які відображають взаємозв'язки окремих частин як системи, в якій усі елементи взаємопов'язані.

Основні складові освітнього процесу за освітньо-професійною програмою (ОПП) «Стоматологія» – практичні заняття <http://dentist.kyvu.edu.ua/>, під час яких надається можливість оволодіння сучасними лікувально-діагностичними стоматологічними технологіями. Ортодонція впевнено тримає одну з провідних позицій за складністю засвоєння теоретичної й практичної складової серед інших стоматологічних дисциплін. Це пов'язано з тим, що вивчення предмета «Ортодонція» перш за все базується на засвоєнні великої кількості специфічних термінів і понять, розумінні особливостей і механізмів розвитку зубощелепної ділянки у віковому аспекті, засвоєнні принципів побудови ортодонтичного діагнозу, ознайомлення з методами ортодонтичного лікування й профілактики тощо. По друге, спеціальні знання вимагають високого рівня базової підготовки з інших дисциплін для можливості подальшого аналізу й побудови взаємозв'язків.

Слід зазначити, що обсяг теоретичного матеріалу збільшується з кожним практичним заняттям, а вивчення нової теми завжди базується на якісному засвоєнні попередньої. У той же час, необхідність засвоєння великої кількості базових понять і принципів під час практичного заняття не завжди дає можливість відпрацьовувати певні практичні навички й приділяти більше уваги їхній клінічній складовій в аспекті професійних компетентностей і майбутнього складання практично-орієнтованого іспиту.

Сучасна система вищої медичної освіти покликана готувати молодих фахівців із високим рівнем теоретичної підготовки за своєю лікарською спеціальністю, здатних швидко й ефективно реагувати на сучасні досягнення медичної науки, які володіють широким спектром клінічного мислення й навичками. Відокремлення клінічної складової при викладанні ортодонції має велике значення вже з моменту засвоєння перших теоретичних і практичних навичок на початку вивчення предмета.

Процес інтеграції навчально-методичних технологій у опанування практичних навичок на кафедрі ортодонції побудований відповідно до освітньої-професійної програми «Стоматологія» з урахуванням українського й міжнародного досвіду підготовки лікарів-стоматологів і використанням сучасних медичних технологій.

Першочергове завдання на цьому етапі – оволодіння навичками діагностики стану зубощелепної ділянки в пацієнтів різного віку з урахуванням вікових особливостей їхнього розвитку. З цією метою на практичних заняттях студенти мають можливість відпрацювати навички щодо оцінки морфологічного стану зубощелепної ділянки (стан прикусу, форма й будова зубних рядів тощо) на контрольно-діагностичних моделях щелеп пацієнтів із різними зубощелепними аномаліями й деформаціями. На підставі такого аналізу студенти мають установити діагнози за вказаними класифікаціями, спланувати лікування й обрати конструкцію апарата.

Але такий вид практичного самовдосконалення займає багато часу і не завжди може бути повною мірою реалізований під час практичного заняття, особливо в онлайн-режимі. Тому на кафедрі ортодонції розроблено й запроваджено оптимізовані алгоритми-схеми навчальних клінічних історій хвороб для найпоширеніших нозологічних одиниць ортодонтичних патологій. Вони вже заздалегідь містять інформацію про морфологічні, функціональні й естетичні порушення, які відповідають клінічній картині конкретної форми патології прикусу, що набагато скорочує час для самостійного опису клінічної ситуації. Крім того, інформація подається у вигляді вже заповнених клінічних історій, а не ситуаційних задач, що адаптує здобувачів освіти до майбутньої роботи зі спеціальною медичною документацією й зосереджує на правилах її ведення. Крім того, уже сформований інформаційний блок вимагає зосередження уваги на певних запропонованих даних анамнезу життя й захворювання, даних щодо функціонального й естетичного стану зубощелепної ділянки в представленому клінічному випадку, що неможливо в роботі лише з контрольно-діагностичними моделями щелеп. Ці дані мають бути враховані здобувачем освіти і в установленні діагнозу, який складається з чотирьох частин: естетичної, функціональної, морфологічної й етіопатогенетичної, і в побудові плану комплексного лікування, що має охоплювати кілька методів (біологічний, апаратний, хірургічний, протетичний).

Практичну складову опрацювання матеріалу перевіряємо у вигляді захисту історії хвороби, який проводиться в усній формі й має на меті оцінку здібності аналізу взаємозв'язків теоретичного підґрунтя знань щодо етапів формування зубощелепної ділянки, аномалій прикусу й клінічного їх застосування. Уміння виділити етіопатогенетичні фактори, проаналізувати їхній вплив на розвиток зубощелепної системи, що підтверджується даними об'єктивної частини клінічного огляду й результатами додаткових методів дослідження, і знайти шляхи корекції зубощелепних аномалій методами ортодонтичного лікування оцінюється найвищим балом.

Навчальна клінічна історія хвороби впроваджена в освітню програму «Стоматологія» також для здобувачів п'ятого року навчання. Вони користуються нею під час виробничої практики з ортодонції. З одного боку, заповнення історії хвороби є методом контролю засвоєння практичних навичок здобувачів, з іншого боку, це стає базою для проведення клінічного методу обстеження, вибору, призначення й аналізу результатів додаткових методів обстеження, установлення остаточного діагнозу й вибору методів лікування в кожному конкретному випадку, що, безперечно, позитивно відображається на рівні освіти майбутніх фахівців. Також дає можливість розкривати такі здібності здобувачів освіти як логічний аналіз і синтез даних із можливістю прогнозування результатів лікування.

Отже, процес інтеграції навчально-методичних технологій у опанування практичних навичок на кафедрі ортодонції є невід'ємною частиною освітнього процесу й реалізується шляхом запровадження розроблених оптимізованих алгоритмів-схем навчальних клінічних історій хвороб для здобувачів четвертого і п'ятого курсів. Цей навчальний матеріал може бути застосований для покращення засвоєння теоретичного матеріалу, підвищення рівня оволодіння практичними навичками, розвитку клінічного мислення і для об'єктивізації оцінки теоретичної й практичної підготовки здобувача.

Список використаної літератури

1. Ждан В. М. Упровадження в систему управління якістю освіти міжнародного стандарту ISO 9001:2009 – надання академією освітніх послуг на міжнародному рівні / В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, С. М. Білаш // Сучасні технології управління навчальним процесом у вищих медичних навчальних закладах: матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю, м. Полтава, 2019. – С. 3-5.
2. Максименко С. Д. Педагогіка вищої медичної освіти: [підручник] / С. Д. Максименко, М. М. Філоненко. – К., 2019. – 286 с.
3. Осадчий В. В. Сучасні тенденції використання інформаційних технологій у навчальному процесі вищої педагогічної школи / В. В. Осадчий // Педагогічний процес: теорія і практика. Збірник наук. праць. – К.: Видавництво П/П «ЕКМО», 2009. – Вип. 2. – С. 190-207.
4. Смаглюк Л. В. Академічна історія хвороби з ортодонтії / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок. – Полтава: пп Бліц Стайл, 2017. – 124 с.
5. Смаглюк Л. В. Координація самостійної роботи студентів у рамках компетентнісного підходу в організації навчального процесу в вищих медичних закладах / Л. В. Смаглюк, Н. В. Куліш, А. Є. Карасюнок // The unity of science. – 2017. – March. – С. 33-35.
6. Смаглюк Л. В. Опанування студентами практичних навичок – важливий етап фахового навчання ортодонтії / Л. В. Смаглюк, А. Є. Карасюнок, А. В. Ляховська, Г. В. Воронкова // Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика». – Полтава, 2020. – С. 200-201.
7. Трофименко М. В. Базові складові формування сучасного фахівця в аспекті викладання предмета «Ортодонтія» / М. В. Трофименко, А. В. Ляховська // Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні». – Полтава, 2019. – С. 227-229.

**ПРОБЛЕМИ Й СУПЕРЕЧНОСТІ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО НАВЧАННЯ
В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Совгіря С.М., Винник Н.І., Задворнова Г.П., Грінько Р.М.

Полтавський державний медичний університет

Обговорюється нова парадигма української освіти, спрямована на зміну вектора навчання викладач-студент у бік останнього, що дозволяє створювати умови для індивідуальної траєкторії навчання студентів.

Ключові слова: студентоцентризм, індивідуальна траєкторія навчання, освіта.

This article discusses a new paradigm of Ukrainian education, aimed at changing the vector of learning "teacher-student" in the opposite direction. This helps to create conditions for the development of individual learning trajectories of students.

Key words: student-centeredness, individual learning trajectory, education.

Сучасна педагогіка запроваджує нову парадигму освіти під назвою «студентоцентроване навчання», що відповідає новому Порядку денному Європейського союзу стосовно вищої освіти, стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості в європейському просторі вищої освіти тощо [1;4;9]. Це дозволяє навчати студентів, використовуючи й нову індивідуальну траєкторію розвитку кожного студента особисто з метою формування загальних і персональних навичок і компетентностей для відповідної практичної діяльності майбутніх фахівців [5].

Студентоцентризований підхід розглядається в європейському освітньому просторі не як самоціль, пільги чи поступки студентам, а як важливий фактор формування майбутніх лідерів для успішних і конкурентоспроможних громад, професійних спільнот, держав тощо [8].

За умов традиційного навчання роль викладача зводиться до трансляції знань із подальшим контролем засвоєної інформації. Таким чином, ключові компетентності в більшості випадків формуються не в процесі навчання, а в процесі вже подальшої практичної діяльності випускника вишу [3].

Однак повна передача права на визначення пріоритетів у навчанні в студентське середовище може становити певну загрозу освітньому процесу через відсутність досвіду в студентів щодо майбутніх практичних компетенцій і щодо ефективних освітніх методик засвоєння знань. За таких умов відбувається перетворення викладача з носія знань у тренера, ментора й помічника в навчальному процесі, який не просто передає знання, а формує зацікавленість опануванням і вдосконаленням умінь і навичок, стимулює процес навчання.

Головна проблема формування взаємовідносин викладач-студент при вивченні фундаментальних дисциплін у медичній сфері полягає в тому, що вчорашній школяр потрапляє в середовище з дуже великим обсягом інформації, яку необхідно засвоїти в стислий період часу. Раніше викладач залишався чи не єдиним носієм інформаційного продукту й це дозволяло контролювати обсяг інформації, яку отримував студент. Сучасний інформаційний простір дає можливість студенту отримувати знання з мережі «Інтернет», електронних бібліотек, численних вебінарів, онлайн-лекцій тощо. І виникає ризик не витримати масивної інформаційної хвилі, що підхоплює з перших років навчання студента-медика. Тому функція викладача суттєво змінюється на роль провідника, що дозволяє дозувати й орієнтувати студента на корисну й необхідну інформацію при вивченні певної дисципліни й допомогти йому сформувати компетенції різних рівнів складності по мірі його професійного зростання [2;6;8].

У процесі навчання сучасний педагог має сформувати такі компетентності як рівень самоорганізації, здатність працювати в команді, уміння виконувати конкретні завдання, навички комунікації й грамотність, знання інформаційних технологій тощо. Але зробити це потрібно з урахуванням індивідуальних особистостей студента і його персональних ініціатив. Викладачі вже мусять відійти від позиції роботи в аудиторії з уніфікованим підходом до викладання, потрібно виявляти сильні й слабкі місця кожного студента з метою створення необхідного творчого середовища для максимальної реалізації та створення необхідних умов для індивідуальної траєкторії розвитку всіх студентів.